Palvelualojen ammattiliitto
Servicefacket

LAUSUNTO
2.3.2021

Talousvaliokunta

RAVINTOLATOIMINNAN RAJOITTAMISTA KOSKEVA HALLITUKSEN LAKIESITYS

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry ottaa talousvaliokunnan pyynnöstä kantaa hallituksen esitykseen, joka koskee ravintolatoiminnan rajoittamista.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan ravitsemisliikkeiden väliaikaista sulkemista asiakkailta niillä alueilla, joilla epidemia leviää voimakkaimmin. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että alue on epidemian leviämis- tai kiihtymisvaiheessa. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 8.3.2021 ja sen ehdotetaan olevan voimassa 28.3.2021 saakka.

PAM pitää suunniteltua väliaikaista sulkutilaa raskaana toimenpiteenä, joka iskee kovaa jo valmiiksi veitsen terällä keikkuviin ravintola-alan yrityksiin ja työntekijöihin. PAM korostaa jälleen, että koronapandemian vakavamman leviämisen estämiseksi toteutettavat elinkeinovapautta kaventavat toimenpiteet saavat olla voimassa vain ehdottomasti tarpeellisen ajan ja niistä yrityksille sekä työntekijöille syyttä koituvat vakavat seuraukset on korvattava. Tartuntaketjujen vaarallisuutta ei ole syytä vähätellä, mutta myös suhteellisuus on hyvä tunnistaa. Hallituksen esityksen mukaan vuoden ensimmäisen kuukauden aikana kaikista Helsingin ruokaravintoloista on löydetty 40 tartuntaa. Samaan aikaan sama määrä tartuntoja on löytynyt jo yhdeltä pääkaupunkiseudun rakennustyömaalta.

Esitys sallii ravintoloiden toiminnan erittäin rajatun jatkon. Ruoan ja juoman ulosmyynti olisi ehdotuksen nojalla edelleen sallittua. Sulkeminen ei myöskään koskisi majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetussa laissa tarkoitettuja henkilöstöravintoloita. Rajoitusten seurauksena suurin osa ravintoloista joutuu luopumaan toiminnastaan väliaikaisesti kokonaan. Tämä tarkoittaa myös yhä kasvavaa määrää lomautettuja ja työttömiä ravintola-alan ammattilaisia.

Tilanne on jo valmiiksi katastrofaalinen. Koronapandemia on ajanut tuhannet ravintola-alan työntekijät poikkeukselliseen ahdinkoon. Työttömyys matkailu- ja ravintola-alan eräissä tehtävissä (esim. tarjoilijat) on noussut lähes 50 prosenttia. Lomautettujen määrä on monikymmenkertaistunut. Asumiskulut suurissa kaupungeissa käyvät pidemmän päälle mahdottomiksi. PAMin jäsenkyselyn mukaan yli puolet majoitus- ja ravitsemisalan työntekijöistä on joutunut tinkimään ruoan laadusta tai määrästä. Lääkkeiden hankintaa on rajoittanut yli 20 prosenttia.

Kuten hallituksen esityksessä sanotaan, ravintoloiden asiakastilojen uudelleen sulkemisella puututaan merkittävällä tavalla elinkeinovapauteen, jolloin rajoitusten kompensointi on välttämätöntä. Kompensaatiomalli on tarkoitus toteuttaa kustannustukena tai jollain muulla tarkoituksenmukaisella tavalla ja valmistella osaksi yritysten kustannustuesta annettua lainsäädäntöä. Tässä lausunnossa PAM ehdottaa tukimalleja, joilla yritysten kustannustuen rinnalle tuodaan uusia, selkeämmin työllisyyden ylläpitoa ja työntekijöiden pärjäämistä edistäviä toimia.

Palkanmaksutuki

Jatkossa yritysten kustannustuen rinnalle tulee ottaa käyttöön palkanmaksutukiohjelma, joka varmistaa työntekijöiden toimeentulon suoraan yritysten palkanmaksujärjestelmän kautta sekä työsuhteiden sujuvan jatkumisen, kun rajoituksista jälleen luovutaan.

Palvelualojen ammattiliitto
Servicefacket

LAUSUNTO
2.3.2021

Mallia palkanmaksutukeen voidaan ottaa esimerkiksi Tanskasta, jossa valtio tukee yrityksiä korvaamalla 75-90 prosenttia työntekijän palkkakuluista. Palkanmaksutuen avulla yritysten paine lomautuksiin ja irtisanomisiin helpottuisi. Työntekijöiden turvautuminen työttömyysturvaan, asumistukeen ja toimeentulotukeen vähenisi.

Palkanmaksutuen lähtökohtana on, ettei se vähennä muita kriisialojen yrityksille suunnattuja tukia. Erityisesti suurempien yrityksen kohdalla komission hyväksymä, Suomen puitetukiohjelman mukainen yrityskohtainen enimmäistukimäärä, 1,8 miljoonaa euroa, täyttyy viimeistäänkin parhaillaan valmistelussa olevan kustannustuki III:n myötä, eikä niillä näin ollen olisi mahdollisuutta vastaanottaa muuta tukea. Tätä ongelmaa ei kuitenkaan ole, jos palkanmaksutukeen ei tarvitse soveltaa 1,8 miljoonan euron yrityskohtaista ylärajaa tai jos kustannustuen jatkokierroksiin voidaan sen sijaan soveltaa kattamattomiin kiinteisiin kustannuksiin mahdollistettua 10 miljoonan euron yrityskohtaista ylärajaa. Pienemmät yritykset eivät todennäköisesti saavuta tukien yrityskohtaista ylärajaa, mutta niiden merkitys työllistäjinä ravintola-alalla on toki hieman pienempi.

Lue tarkemmin palkanmaksutuesta: LIITE 1

Työttömyysturvan täydentäminen

Palkanmaksutuen rinnalla mahdollinen työntekijöiden tukimuoto on myös lomautetuille ja työttömille kohdistettava työttömyysturvan väliaikainen täydentäminen.

Koronakriisin ja elinkeinotoiminnalle asetettujen rajoitustoimien johdosta lomautettujen ja irtisanottujen työntekijöiden työttömyysturvan tason tulisi olla vähintään 85-90 prosenttia sitä edeltäneestä palkasta. Se toteutettaisiin korottamalla ansiopäivärahan laskennassa käytettyä prosenttiosuutta peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusteena olevan päiväpalkan erotuksesta vähintäänkin taitekohdan alittavien palkkojen osalta.

Lue tarkemmin työttömyysturvaa täydentävästä etuudesta: LIITE 2

Muuta huomioitavaa

Lisäksi kaikki jo päättyneet ansiosidonnaisen työttömyysturvaan koronaepidemian johdosta tehdyt väliaikaiset muutokset tulisi palauttaa käyttöön. Erityisesti ansiopäivärahan viiden päivän korvaukseton omavastuuaika tulisi poistaa välittömästi, sillä se uhkaa jättää ravintoloiden työntekijät tyhjän päälle 8.3. alkavien poikkeustoimien aikana.

Helsingissä 2.3.2021

PALVELUALOJEN AMMATTILIITTO PAM ry

Annika Rönni-Sällinen
puheenjohtaja

Lisätietoja:
Olli Toivanen

Palvelualojen ammattiliitto
Servicefacket

LAUSUNTO
2.3.2021

ekonomisti
puh. 045 204 3445
olli.toivanen@pam.fi

Mikko Laakkonen
yhteiskuntasuhteiden vastaava
puh. 040 521 7041
mikko.laakkonen@pam.fi